Gemeente Amsterdam

Onderzoek gerichte wapencontroles

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Projectvoorstel uitgebracht op verzoek van: directie Openbare Orde en Veiligheid

Projectnummer: 21132

Sara de Wilde
Harry Smeets

Nathalie Bosman

Weesperstraat 113-117
Postbus 658, 1000 AR Amsterdam
s.wilde@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 10333
data.amsterdam.nl
h.smeets@amsterdam.nl

Amsterdam, juni 2021

Foto voorzijde: Negen straatjes, fotograaf Nienke Laan (2015)

Inhoud

Inleiding **4**

Werkwijze **5**

Deel 1: onderzoek onder buurtbewoners 5
Enquêteonderzoek 5
Deel 2: onderzoek onder waarnemers 6
Deel 3: Gegevens politie 7
Rapportage 7

Planning, verwacht tijdsbeslag en begroting **8**

Randvoorwaarden **9**

Inleiding

In 2021 worden, als pilot, in vijf Amsterdamse wijken wapencontroles door de politie uitgevoerd. De politie zal op maximaal drie actiedagen per wijk passanten controleren op verboden wapenbezit.[1] De vijf wijken zijn gekozen op basis van de volgende criteria[2]:

- Een relatief hoog aantal door de politie geregistreerde incidenten waarbij een wapen is gebruikt of sprake was van wapenbezit;
- Een relatief hoge mate van ervaren onveiligheid;
- Een relatief hoge mate van zelf gerapporteerd slachtofferschap van geweld.

Op basis van deze criteria zijn de volgende buurten geselecteerd voor de gerichte wapencontroles:

- Bijlmer-Centrum (stadsdeel Zuidoost);
- Burgwallen Nieuwe-Zijde (stadsdeel Centrum);
- Geuzenveld (stadsdeel Nieuw-West);
- Dapperbuurt (stadsdeel Oost);
- Waterlandpleinbuurt (stadsdeel Noord).

De politie zal in kaart brengen wat de concrete resultaten zijn van de wapencontroles (hoeveel wapens zijn er in beslag genomen, hoe reageerden gecontroleerden etc.) en of er klachten zijn gekomen van burgers. Ook kunnen er per actiedag een aantal waarnemers meelopen met de politie. De directie OOV heeft aan Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) gevraagd om te onderzoeken wat het effect van de wapencontroles is op de bewoners in de betreffende wijken en of zij zich door de controles veiliger voelen. Ook heeft OOV aan OIS gevraagd om de ervaringen van de waarnemers in kaart te brengen en om de onderzoeksuitkomsten te bundelen in één rapportage met de hierboven beschreven informatie van politie over de resultaten van de controles en eventuele binnengekomen klachten. In dit voorstel beschrijft OIS wat nodig is om het onderzoek uit te voeren en de informatie te bundelen en wat de bijbehorende kosten en doorlooptijd zijn.

[1] Kinderen jonger dan 12 jaar, gezinnen en personen ouder dan 65 jaar zullen niet worden gecontroleerd.

[2] Raadsbrief *Uitwerking proef gerichte wapencontroles* d.d, maart 2021. Te vinden via: https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10181826/1/A%20-%2022%20Openbare%20Orde%20en%20Veiligheid%20(4)%20Brief%20gemeenteraad%20uitwerking%20proef%20G

Werkwijze

De werkwijze voor het onderzoek bestaat uit drie delen: het onderzoek onder buurtbewoners om het effect van de wapencontroles op hen te onderzoeken, het onderzoek onder waarnemers die meegaan met de politiecontroles en de bundeling van informatie over de resultaten van de controles. Hieronder wordt voor elke stap de bijbehorende methode uitgewerkt.

Deel 1: onderzoek onder buurtbewoners

Enquêteonderzoek

OIS stelt voor een enquête af te nemen bij bewoners en frequente bezoekers[3] in de gebieden waar de wapencontroles hebben plaatsgevonden. In de enquête zal onder andere worden gevraagd naar de veiligheidsgevoelens in het algemeen (op straat, in het gebied), bekendheid met het plaatsvinden van de wapencontroles en de gevoelens daarover (o.a. effecten op de veiligheidsbeleving). OIS stelt in principe voor om bewoners/frequente bezoekers face-to-face op straat te bevragen. Of dit mogelijk is, hangt af van:

1. Capaciteit bij de veldwerkafdeling. Op dit moment worden de controles verwacht in september, wat zou betekenen dat het veldwerk eind september start, tot en met half oktober. Hiervoor is capaciteit gereserveerd bij de veldwerkafdeling van OIS. Bij verplaatsing van de controles wordt opnieuw bezien of er capaciteit is voor veldwerk.
2. De coronacrisis. Het verloop van de coronacrisis is op dit moment onvoorspelbaar, waardoor het niet te zeggen is of het veilig en verantwoord is om mensen op straat te bevragen (zowel voor de enquêteur als voor de respondent). Daarnaast is het ook de vraag of er op dat moment (genoeg) mensen op straat zullen zijn om te bevragen en er bereidheid is om deel te nemen.

De keuze voor de face-to-face methode kan dus niet zonder meer gemaakt worden zonder te weten wanneer de wapencontroles plaatsvinden. Als face-to-face veldwerk om bovenstaande redenen niet mogelijk is, zullen bewoners per post worden uitgenodigd om online deel te nemen aan de enquête. In beide opties wordt rekening gehouden met het feit dat de veldwerkperiode kort zal moeten volgen op het plaatsvinden van de wapencontroles. Voor beide opties geldt dat de veldwerkperiode na afronding van de laatste controle nog twee weken in beslag zal nemen. Hieronder worden beide opties toegelicht.

Optie 1: face-to-face enquêteren
Met behulp van enquêteurs kan de vragenlijst op straat worden afgenomen onder zowel bewoners als bezoekers van de wijken. De enquête kan worden afgenomen op verschillende plekken in de gehele wijk. Er zal worden gestreefd naar een minimum respons van 150 bewoners/frequente bezoekers per wijk waar de wapencontroles plaatsvonden. Met deze

[3] Wat hieronder wordt verstaan, wordt nog bepaald in overleg met OOV.

aantallen kan er in de analyse rekening worden gehouden met ondervraagden die op de hoogte waren van de controles en ondervraagden die dat niet waren. Het voordeel van deze methode is ook dat het makkelijker is een gevarieerde groep mensen om hun mening te vragen. OIS zal per wijk niet alleen de respons maar ook de non-respons bijhouden.

Optie 2: brief met link naar online vragenlijst
Als tweede optie stelt OIS voor om een steekproef te trekken van bewoners in de wijken waar de wapencontroles plaatsvonden en hen per post een uitnodiging te sturen om online mee te doen met het onderzoek. Er zal een respons van minimaal 150 bewoners per wijk worden nagestreefd (hier zal de steekproef op worden aangepast). Voordeel van deze methode is dat het niet verbonden is aan wat kan en niet kan binnen de coronacrisis. Nadeel is 'selectie': binnen deze methode kan minder worden gestuurd op respons van een gevarieerde groep mensen.

Optioneel:
Indien er meer bekend is over de in te zetten veldwerkmethode, kan overwogen worden om vragenlijst ter aanvulling ook uit te zetten in het online panel van OIS, onder panelleden die wonen in de wijken waar de wapencontroles zullen plaatsvinden. In dit voorstel gaan we er vooralsnog vanuit dit niet te doen.

Deel 2: onderzoek onder waarnemers

Tijdens de controles kunnen waarnemers mee om te kunnen zien hoe de controles verlopen. Bij elke controle zal plek zijn voor een aantal waarnemers. In principe kan iedereen zich van tevoren bij OOV aanmelden als waarnemer en geldt daarbij het principe: 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. Waarschijnlijk zal in elk geval een aantal Amsterdamse raadsleden zich aanmelden en buurtbewoners krijgen als eerst de gelegenheid zich aan te melden.
OOV en politie willen de bevindingen van de waarnemers graag meenemen in de evaluatie. Om dit te kunnen doen, stelt OIS voor om de waarnemers zo kort mogelijk na de actiedag waarop zij hebben waargenomen per e-mail uit te nodigen een online enquête in te vullen. Het zal een korte enquête betreffen van maximaal vijf gesloten vragen en één of twee open vragen. OIS stelt de vragenlijst in afstemming met OOV en de politie op. Vervolgens programmeert OIS de vragenlijst en stuurt deze uit aan de waarnemers. OOV kondigt de enquête van tevoren aan in de communicatie met de waarnemers. Waarnemers die geen enquête wensen te ontvangen, kunnen dit per e-mail aan OOV laten weten.

Om de enquête uit te kunnen sturen, heeft OIS de e-mailadressen nodig van de waarnemers. Deze kunnen op twee manieren worden verzameld:

- Optie 1: De politie verzamelt bij elke actiedag de e-mailadressen van de aanwezige waarnemers en stuurt deze na elke actiedag binnen drie dagen op aan OIS. OIS verstuurt vervolgens elke week een enquête uit aan waarnemers die in de afgelopen week aanwezig waren bij de controles.
- Optie 2: Waarnemers moeten zich van tevoren per e-mail aanmelden bij OOV. OOV beschikt dus over de e-mailadressen van iedereen die zich aanmeldt als waarnemer en kan deze contactgegevens leveren aan OIS. De contactgegevens van waarnemers die te kennen hebben gegeven *niet* mee te willen doen aan het onderzoek worden daarbij niet meegeleverd. Omdat OIS in dit geval niet weet wanneer wie aanwezig was, wordt aan

het eind van de controleperiode de enquête aan alle aanmelders uitgestuurd. In de enquête wordt dan een eerste selectievraag opgenomen of men daadwerkelijk (een groot deel) van een controle aanwezig is geweest. Indien men aangeeft van niet, wordt de enquête beëindigd en wordt van deze personen geen input meegenomen.

De voorkeur gaat uit naar optie 1, omdat dan alleen waarnemers worden uitgenodigd die daadwerkelijk aanwezig waren bij de controles en de enquête kort na de controle kan worden verstuurd. Indien de mailadressen door de politie niet tijdig geleverd kunnen worden, zal echter gekozen worden voor optie 2.

Deel 3: Gegevens politie

De politie zal tijdens de actiedagen een aantal opbrengsten en bevindingen van de controles bijhouden:

1. Tijdens de controles hebben agenten een turflijst mee met maximaal 10 items die handmatig wordt ingevuld op een blocnote. Voor elke controle wordt de turflijst ingevuld. In de turflijst wordt bijvoorbeeld ingevuld of er een wapen of drugs is aangetroffen en hoe de gecontroleerde persoon reageerde. Na een controledag maakt de coördinator één BVH-registratie aan waarin de turflijsten zijn verwerkt. In die BVH-registratie worden totalen (optellingen) van de turflijsten vastgelegd van elke locatie waarop de politie heeft gestaan op de actiedag. OIS ontvangt deze (maximaal 15) afslagen uit BVH. OIS verwerkt deze cijfers in de rapportage.
2. Na de controles vindt een debriefing plaats op het bureau van de politie. De politie noteert daarbij aandachtspunten voor bijvoorbeeld volgende controles of wanneer er bijzonderheden hebben plaatsgevonden. Deze kernpunten uit de debriefing zijn verwerkt in bovenstaande BVH-registraties en worden daarin geleverd aan OIS, die de kernpunten integraal op zal nemen in de rapportage als bijlage. Hierbij is het belangrijk dat er geen naar personen (zowel gecontroleerde personen als agenten) herleidbare casuïstiek in de notities staat vermeld, omwille van de privacy van betrokkenen.
3. Tot slot kunnen mensen bij de politie een klacht indienen over de uitgevoerde controles. Deze klachten worden gedaan via politie.nl en komen binnen bij het landelijke e-mailadres van de politie. Doordat alle klachten die via politie.nl gedaan worden op één plek terecht komen, moet de politie de klachten over de uitgevoerde controles uit alle klachten filteren. Afhankelijk van het aantal klachten, ontvangt OIS van de politie informatie over het aantal klachten of de geanonimiseerde klachten zelf. OIS zal in elk geval het aantal klachten verwerken in de rapportage en, indien gewenst en mogelijk, een categorisering van het type klachten dat is binnengekomen.

Rapportage

OIS levert een rapportage op waarin per wijk de bevindingen van het onderzoek van OIS worden beschreven: het onderzoek onder buurtbewoners er frequente bezoekers van de buurt en het onderzoek onder waarnemers. Deze resultaten worden, waar mogelijk en relevant, geïllustreerd met tabellen en figuren. Daarnaast beschrijft OIS in het rapport de bevindingen op basis van de informatie van OOV en de politie.

Planning, verwacht tijdsbeslag en begroting

De tabel hieronder toont de planning waarin het onderzoek onder buurtbewoners/-bezoekers door OIS uitgevoerd kan worden. Hierbij is uitgegaan van de gerichte wapencontroles in de periode van 2 tot en met 30 september. Indien dit verandert, wordt de onderstaande planning herzien. Om in hetzelfde tijdsbestek ook de input vanuit de politie (bevindingen controles, klachten) te verwerken, wordt er voor onderstaande planning vanuit gegaan dat de politie **uiterlijk eind week 40** de bevindingen van de controles en de binnengekomen klachten oplevert aan OIS. Om ook tijdig de waarnemers te bevragen, is het nodig om hun contactgegevens telkens maximaal drie dagen na de controles te ontvangen van de politie (of uiterlijk in week 39 van OOV). Indien deze input niet binnen bovengenoemde termijnen wordt geleverd aan OIS, wordt de planning herzien op de onderdelen die dit betreft.

	week
vragenlijsten bewoners/bezoekers en waarnemers ontwikkelen, programmeren en testen	30-35
voorbereiding veldwerk	34-37
uitvoering enquête waarnemers	35-41
uitvoering enquête bewoners/bezoekers	39-41
analyse enquête, verwerken bevindingen politie/OOV en rapportage	42-43
oplevering conceptrapport	begin week 44

Begroting

	€
voorbereiding, overleg en projectcoördinatie (10x€63 + 10x€76 + 6x€88)	1.918
ontwikkeling, programmering en testen 2 vragenlijsten (10x€63 + 10x€76 + 4x€88)	1.742
coördinatie veldwerk (20x€63)	1.260
*Optie 1: uitvoeren face-to-face veldwerk (750 enquêtes x €3,75)**	*2.813*
Optie 2: schriftelijke vragenlijst (7.500 brieven x €1,00 op basis van 10% respons)	*7.500*
analyse enquêteresultaten bewoners en waarnemers (12x€63 + 12x€76 + 4x€88)	2.020
verwerken gegevens politie/OOV (8x€63 + 8x€76 + 4x€88)	1.464
rapportage (24x€63 + 24x€76 + 6x€88)	3.560
projectondersteuning	1.196
totaal optie 1	€15.973
totaal optie 2	€20.660

* Hierbij gaan we uit van de meest gunstige situatie. De ervaring leert echter dat enquêteren in coronatijd lastiger kan zijn. Veldwerk kan bijvoorbeeld onverantwoord zijn vanwege hoge besmettingsaantallen en/of minder goed uitvoerbaar door strenge maatregelen en/of minder bereidheid om met een enquêteur in gesprek te gaan op straat. Indien dergelijke belemmeringen zich wel voordoen en/of de aanvullende methodes ingezet worden, schat OIS dat het veldwerk ongeveer 20% meer zal kosten.

Randvoorwaarden

Op het projectvoorstel en een daaropvolgende opdracht zijn de bijgevoegde leveringsvoorwaarden van OIS van toepassing.

Indien de door de opdrachtgever te leveren bestanden of andere gegevens die benodigd zijn voor de uitvoering van het project niet voldoen aan de in dit voorstel gestelde criteria, komen eventuele meerkosten die hieruit voortvloeien ten laste van de opdrachtgever.

Indien de door de opdrachtgever te leveren bestanden persoonsgegevens bevatten (informatie die tot personen is te herleiden), dan moeten deze conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) uitgewisseld, opgeslagen en na gebruik vernietigd worden. Hiervoor sluiten opdrachtgever en gemeente Amsterdam een verwerkersovereenkomst.

Bij online onderzoek binnen een door de opdrachtgever aangewezen organisatie draagt de opdrachtgever er zorg voor dat de software bij de respondenten 'compatible' is met de software van de opdrachtnemer.

De opdrachtgever ontvangt indien van toepassing een PDF-bestand van de rapportage of het eindproduct, inclusief een toegankelijke samenvatting.

Projecten worden verrekend na afloop van het project, tenzij de begroting hoger is dan €50.000,- In dat geval wordt de helft verrekend bij aanvang van het project, en de rest bij het einde van het project. Projecten die door Data en Informatie worden uitgevoerd worden per kwartaal verrekend, tenzij bij aanvang van het project anders is afgesproken.

Gemeente
Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl